

TAO Ekebom Ralf

24.10.2008

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Komission tiedonanto avoimen koordinointi-menetelmän vahvistamisesta

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: STM2008-00361

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti perusmuistio komission 2.7.2008 antamasta tiedonannosta "Uudistettu sitoumus sosiaaliseen Eurooppaan: sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinointi-menetelmän vahvistaminen" (KOM (2008) 418 lopullinen).

LIITTEET

Asiasanat	sosiaalinen suojelu, sosiaalipalvelut, sosiaalipolitiikka, sosiaalityrva, työllisyys, työllisyys-sosiaalipolitiikka- terveys- ja kuluttaja-asiat -neuvosto
Hoitaa	STM, TEM
Tiedoksi	EUE, OM, OPM, SM, UM, VM, VNEUS, YM

TAO Ekebom Ralf

24.10.2008
EI JULKINEN

Asia

Euroopan komission tiedonanto avoimen koordinaatiomenetelmän vahvistamisesta

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

-

U-tunnus / E-tunnus:

-

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komissio antoi 2.7.2008 tiedonannon "Uudistettu sitoumus sosiaaliseen Eurooppaan: sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän vahvistaminen" (KOM (2008) 418 lopullinen). Se on osa komission samaan aikaan julkistamaa Uudistettua sosiaalista toimintaohjelmaa.

Asiakirjat:

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE; Uudistettu sitoumus sosiaaliseen Eurooppaan: sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän vahvistaminen KOM(2008) 418 lopullinen

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen konsolidoidun toisinnon 136 ja 137 artiklat. Lisäksi avoimen koordinaation menetelmän soveltamista sosiaalisen suojelun alueella ohjaa Eurooppa-neuvoston päätelmät.

Käsittelijä(t):

STM, nvm. Viveca Arrhenius, 09 160 73771
STM, nvm. Ralf Ekebom, 09 160 73764
STM, nvm. Merja Huovinen, 09 160 73167
STM, nvm. Mervi Kattelus, 09 160 74161
STM, nvm. Arto Koho, 09 160 73827
EUE, eas. Eeva Kolehmainen, +32 2 287 8445
STM, ap.osp. Carin Lindqvist-Virtanen, 09 160 73870

Suomen kanta/ohje:

Suomi pitää komission tiedonantoa tervetulleena. Tiedonanto on ajankohtainen monella tapaa. Se on tärkeä osa komission *Uudistettua sosiaalista toimintaohjelmaa*, jossa komissio on linjannut lähivuosien yhteistyön tavoitteita ja toimenpiteitä. Yhteistyö EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi on tärkeää siksi, että se lisää unionin hyväksyttävyyttä kansalaisten silmissä.

Suomi pitää tärkeänä tiedonannon viestiä siitä, että sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden vuorovaikutusta muiden politiikkojen kanssa vahvistetaan, ja tukee samalla komission linjausta, jonka mukaan lähestymistapa on toissijaisuusperiaatteen sekä sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän vapaaehtoisluonteen mukainen.

Suomi korostaa, että avoimen koordinaation menetelmää tulee kehittää jäsenmaiden välisenä yhteistyönä parhaiden käytäntöjen tunnistamisessa ja edelleen jalostamisessa, missä komissio tukee maiden välistä kokemustenvaihtoa ja tietoperustan kasvattamista. Rinnakkaisia tiedonkeruun prosesseja tulee välttää mm. edelleen kehittämällä yhteistyötä Eurostatin kanssa.

Suomi kannattaa sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden tilannetta kuvaavien raporttien ja indikaattoreiden kehittämistä yhteistyössä, mutta korostaa, että mahdolliset määrälliset tavoitteet on asetettava yksimielisesti jäsenmaiden kanssa.

Jäsenmaat haluaisivat vahvistaa unionin sosiaalista ulottuvuutta ja löytää menettelyjä, joilla unionin sisämarkkinoiden ja kilpailun vapauteen liittyvät tavoitteet ja sosiaaliset tavoitteet paremmin saatetaan yhteen. Tällainen yhteensovitus ei ole riippuvainen vain yksittäisistä tavoitteista ja käsiteltävänä olevista aloitteista, vaan yleisistä politiikan linjauksista ja sosiaalikysymysten roolista niissä.

Suomi pyrkii aktiivisesti löytämään välineitä EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi. Ensi vaiheessa yhteistyön tiivistämiseksi tarvitaan samanmielisten jäsenmaiden kesken käytäviä neuvotteluja.

Jäsenmaiden ohjaavaa otetta prosessista tulisi vahvistaa. Suomen näkemyksen mukaan AKM:n vaikuttavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Uutta sykliä käynnistettäessä on otettava huomioon jäsenmaiden tarpeet ja odotettavissa olevat tulokset. Raportoinnissa on pyrittävä kevyempään ja paremmin kohdennettuun menettelyyn. Näin menetellen myös prosessin näkyvyyttä voidaan parantaa.

Pääasiallinen sisältö:

Osana 2.7.2008 julkistamaansa Uudistettua sosiaalista toimintaohjelmaansa komissio (KOM) antoi myös tiedonannon "Uudistettu sitoumus sosiaaliseen Eurooppaan: sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän vahvistaminen".

Tiedonannossa esitetään menetelmän parantamista, vahvistamista ja kehittämistä. Ehdotetuilla toimilla pyritään neljään tavoitteeseen:

- 1) poliittisen sitoumuksen vahvistamiseen ja prosessin näkyvyyteen
- 2) myönteisen vuorovaikutuksen vahvistamiseen EU:n muiden politiikkojen kanssa
- 3) prosessia tukevien analyysivälineiden vahvistamiseen tavoitteena määrällisten tavoitteiden määrittely ja pyrkiminen ilmeisiin tosiasioihin perustuvaan poliittiseen suunnitteluun sekä
- 4) jäsenvaltioiden vastuullisuuden lisäämiseen tehostamalla täytäntöönpanoa ja kokemusten vaihtoa.

Tiedonannossa ja sen ohessa julkistetussa vaikutusten arvioinnissa komissio tuo esille mm. seuraavaa:

Taustaksi

Jäsenvaltiot ovat vapaaehtoisesti päättäneet koordinoida toimiaan pyrkiessään kansalaisten sosiaalisen osallisuuden ja sosiaalisen suojelun varmistamiseen. Tätä kutsutaan avoimeksi koordinoitimenetelmäksi (AKM), koska samalla jäsenvaltiot voivat oppia toisiltaan ja ratkaista yhdessä ongelmia, jotka ovat yhä enemmän yhteisiä.

Avoimen koordinoitimenetelmän avulla jäsenvaltiot ovat määrittäneet yhteiset tavoitteet - köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta, eläkejärjestelmien riittävyyden ja kestävyysvarmistaminen sekä terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon turvaaminen kaikille - ja indikaattorit. Ne ovat sitoutuneet antamaan säännöllisesti selvityksen politiikastaan ja saavutuksistaan.

Vuodesta 2000 alkaen avoimen koordinaation menetelmää on sovellettu sosiaalisessa osallisuudessa, eläkepolitiikassa vuodesta 2001 lähtien ja terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon alueilla vuodesta 2002. Vuodesta 2006 alkaen edellä mainitut kolme erillistä AKM:ää yhdistettiin yhdeksi sosiaalisen suojelun ja osallisuuden prosessiksi. Uutta, alkavaa kolmivuotiskautta varten on komissio pyytänyt maita raportoimaan kehityksestään 15.9.2008 mennessä.

Prosessi on strukturoitu kolmivuotiseksi sykliseksi, missä jäsenmaat ensimmäisenä vuonna valmistelevat kansallisia strategioitaan ja laativat niistä perusteellisen raportin. Kansalliset strategiaraportit kootaan neuvoston ja komission yhteiseksi raportiksi sosiaalisesta suojelusta ja sosiaalisesta osaamisesta. Kahtena seuraavana vuotena raportointi on kevyempää toiminnan keskittyessä analysointiin ja kokemustenvaihtoon.

Toiminnan tavoitteet linjattiin maaliskuun 2005 Eurooppa-neuvoston kokouksessa, jossa peräänkuulutettiin monialaista lähestymistapaa.

Komission ehdotukset

Komission mukaan sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden AKM on johtanut myönteisiin kokemuksiin. Tästä huolimatta komissio katsoo että menetelmää tulee vahvistaa yhteisten tavoitteiden toteutumisen tehostamiseksi ja yhteisesti hyväksytyjen indikaattoreiden käytön parantamiseksi.

Komissio ehdottaa tiedonannossaan avoimen koordinoitimenetelmän vahvistamista sosiaalialalla. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot lisäävät yhteistyötään tavoitteena tehokkaampi sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden politiikka, joka vastaisi paremmin yhteiskunnan tarpeita.

Komissio ehdottaa AKM:n vahvistamista seuraavasti:

a) Poliittisen sitoumuksen ja näkyvyyden vahvistaminen

Tiedonannossa viitataan komission jo aikaisemminkin korostamaan sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimen koordinaatiomenetelmän ja Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategian välillä vallitsevaan vuorovaikutukseen sekä siihen, että maaliskuussa 2008 Eurooppa-neuvosto vahvisti jälleen EU:n sosiaalisen ulottuvuuden merkityksen Lissabonin strategian olennaisena osana. Komissio esittääkin tiedonannossaan että sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden AKM:ssä otettaisiin sen tehokkuuden vahvistamiseksi vähitellen käyttöön - asteittain ja jäsenvaltioiden kanssa sopien - eräitä uudistetussa Lissabonin strategiassa sovellettuja menetelmiä ja lähestymistapoja. Komission mukaan tämä lähestymistapa on toissijaisuusperiaatteen ja sosiaalista suojelua ja osallisuutta koskevan AKM:n vapaaehtoisluonteen mukainen.

Kansalaisten ja instituutioiden (myös Euroopan parlamentin) olisi saatava enemmän tietoa sitoumuksista ja niiden toteutuksesta. Tavoitteet olisi mahdollisuuksien mukaan asetettava määrällisesti. Tällaisia määrällisiä tavoitteita voisi asettaa esim:

- ☐ köyhyyden vähentämiseksi
- ☐ eläkejärjestelmien uudistukseen liittyen
- ☐ terveydenhuollon laadun ja saatavuuden osalta

Komission näkemyksen mukaan jäsenvaltiot voisivat asettaa tällaisia tavoitteita myös yksin tai maaryhmittäin.

Tiedonannossa todetaan että komissio aikoo esittää lokakuussa 2008 aktiivista osallisuutta koskevan suosituksen, jota tullaan käyttämään neuvoston päätelmien ja EP:n päätöslauselman pohjana. Myös komission kykyä arvioida ja seurata tapahtuvaa edistystä tullaan kehittämään.

b) Parempaa vuorovaikutusta muiden Euroopan unionin politiikan alojen kanssa

Monet politiikan alat vaikuttavat sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen. Siksi sosiaalisia tavoitteita ei pitäisi rajata sosiaalipolitiikkaan, vaan ne olisi otettava asianmukaisesti huomioon hahmoteltaessa politiikkaa yleisesti.

c) Analyysivälineiden vahvistaminen

Tehokkaimpia ovat näyttöön perustuvat toimintastrategiat. Sen vuoksi komissio aikoo laajentaa tiedonkeruuta ja parantaa sosiaaliasioihin liittyviä tilastointivalmiuksia.

d) Vahvempaa sitoumusta täytäntöönpanon vauhdittamiseksi

Avoimen koordinoitimenetelmän onnistuminen riippuu paljolti jäsenvaltioiden sitoutumisesta ja kaikkien osapuolten aktiivisuudesta. Osallistumista, kokemustenvaihtoa ja keskinäistä oppimista edistävät uudet menetelmät tehostavat koordinoinnista saatavia etuja ja jäsenvaltioiden sitoutumista. Komissio ehdottaa että hallintotapakysymykset otettaisiin yhteisen pohdinnan kohteeksi AKM:n yhteydessä. Tällaisen yhteisen pohdinnan perusteella komissio olisi valmis kehittämään jäsenvaltioille vapaaehtoisia suuntaviivoja.

Komission mukaan "Eräät toimet ovat vain nykyisten toimintatapojen vahvistamista. Toiset, etenkin tavoitteiden asettelu, edellyttävät perusteellisempia muutoksia sekä

konsensukseen pääsyä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kesken. Tämän vuoksi komissio pyrkii etenemään vaiheittain, jaksotuksesta ja ensisijaisuuksista jäsenvaltioiden ja muiden tärkeimpien sidosryhmien kanssa keskustellen.

Vahvistettu avoin koordinoitimenetelmä sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden alalla tarjoaa merkittävän panoksen uudistetun sosiaalisen toimintaohjelman täytäntöönpanoon ja tukee kyseistä uudistettua sitoumusta sosiaaliseen Eurooppaan."

Ehdotettujen parannusten on tarkoitus vauhdittaa nykyaikaisiin, kestäviin ja oikeudenmukaisiin sosiaaliturvajärjestelmiin tähtääviä uudistuksia ja niiden täytäntöönpanoa. Ajan mittaan niiden on tarkoitus vahvistaa jäsenvaltioiden kykyä kehittää ja panna täytäntöön sosiaalisten tavoitteiden edellyttämää politiikkaa.

Kansallinen käsittely:

Käsittely EU-jaostossa 25 (sosiaaliset asiat) 19.9., 10.10. ja 24.10.2008.

Eduskuntakäsittely:

-

Käsittely Euroopan parlamentissa:

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

-

Taloudelliset vaikutukset:

-

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Yleisiä näkökantoja avoimen koordinaation menetelmästä

Avoimen koordinaation menetelmään (AKM) sisältyy vahvuuksia ja heikkouksia:

Vahvuuksiin kuuluvat mm. seuraavat seikat:

- Vahvuutena voidaan pitää sitä, että AKM on antanut sekä komissiolle että jäsenmaille uuden välineen sosiaaliseen suojeluun liittyvien kysymysten laaja-alaiseen käsittelyyn EU:n tasolla.
- Yhteistyö EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi on tärkeää siksi, että se lisää unionin hyväksyttävyyttä kansalaisten silmissä.
- Myönteisenä piirteenä voidaan myös pitää sitä, että komission laatimissa maakatsauksissa ja järjestelmävertailuissa Suomi ja Pohjoismaat ovat pääsääntöisesti menestyneet sängen hyvin.

- Tilastojen keruu ja raportointi ovat merkittävästi parantuneet, mistä on hyötyä jäsenmaiden keskinäiselle yhteistyölle ja toimintojen kehittämiseksi sekä yhteisötasolla että kansallisessa politiikassa.

Menetelmään liittyy kuitenkin myös heikkouksia:

- Jäsenmaiden sosiaalisten mallien suuret erot voivat johtaa tilanteeseen, jossa yksittäisen jäsenmaan suuret rakenteelliset kysymykset jäävät sivuosaan ja tarkastelun keskipisteeseen nousevat erilliset aloitteet ja hankkeet.
- Selvityksiin ja raportointiin osallistumisen vahvistaminen ja laajentaminen on työlästä.
- Kytökset esimerkiksi kansallisiin parlamentteihin ja paikallistason hallintoon voivat jäädä heikoiksi.

Asiasanat	sosiaalinen suojelu, sosiaalipalvelut, sosiaalipolitiikka, sosiaaliturva, työllisyys, työllisyys-
Hoitaa	STM, TEM
Tiedoksi	EUE, OM, OPM, SM, UM, VM, VNEUS, YM

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 2.7.2008
KOM(2008) 418 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**”Uudistettu sitoumus sosiaaliseen Eurooppaan: sosiaalista suojelua ja sosiaalista
osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän vahvistaminen”**

{SEC(2008) 2153}
{SEC(2008) 2169}
{SEC(2008) 2170}
{SEC(2008) 2179}

1. JOHDANTO

Tämä tiedonanto liittyy komission tiedonantoon ”Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa”. Siinä ehdotetaan, että vahvistetaan yhtä EU:n ja jäsenvaltioiden sosiaalisen kehityksen tärkeimmistä tukivälineistä, toisin sanoen sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avointa koordinoitimenetelmää. Tämä yhteisiin tavoitteisiin perustuva menetelmä, joka käynnistettiin vuonna 2000 vapaaehtoisena itsearviointiprosessina, täydentää EU:n sisäistä sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja solidaarisuutta tukevaa lainsäädännön, rahoitusvälineiden (Euroopan sosiaalirahasto mukaan luettuna) ja koordinoitiprosessien (erityisesti Lissabonin strategian) kokonaisvaltaista *yhdistelmää*.

Kahdeksan viime vuoden aikana jäsenvaltiot ovat käyttäneet sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avointa koordinoitimenetelmää käsitellessään vanhoja ja uusia sosiaalisia haasteita ja mukauttaessaan sosiaalisen suojelun järjestelmiään uuteen yhteiskunnalliseen todellisuuteen. Ne ovat määritelleet yhteisiä tavoitteita ja sopineet indikaattoreista, joilla ohjataan niiden sosiaalisen osallisuuden politiikkaa ja eläkejärjestelmien uudistusta sekä terveydenhoitoalaa ja pitkäaikaishoitoa. Tänä aikana sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoin koordinoitimenetelmä on osoittanut arvonsa tukemalla kokemusten vaihtoa, edistämällä sidosryhmien laajempaa mukaantuloa, kannustamalla sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistamista, kasvattamalla tietoisuutta köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen moniulotteisuudesta, luomalla yhteisen lähestymistavan yhteisiin haasteisiin ja nostamalla esiin uusia yhteisiä kysymyksiä.

Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen – köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta, eläkejärjestelmien riittävyyden ja kestävyysvarmistaminen sekä terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon turvaaminen tasapuolisesti kaikille – on kuitenkin edelleen haaste. Useiden eri jäsenvaltioiden väliseen vapaaehtoiseen yhteistyöhön perustuva avoin koordinaatiomenetelmä ei määritelmänsä mukaisesti voi tuottaa laaja-alaisia tuloksia rajoitettuna ajanjaksona. Sosiaalisen suojelun komitean piirissä ja kaikkien asianomaisten sidosryhmien¹ kesken kirjallisesti ja suullisesti käytävä laajamittainen mielipiteiden vaihto osoittaa kuitenkin laajaa yhteisymmärrystä siitä, että sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän mahdollisuuksien täysimittaiseksi hyödyntämiseksi voidaan tehdä ja on tehtävä enemmän.

Tässä tiedonannossa ehdotetaan, että sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avointa koordinoitimenetelmää vahvistetaan parantamalla sen näkyvyyttä ja työmenetelmiä, tehostamalla sen vuorovaikutusta muiden politiikkojen kanssa, lujittamalla sen analyysivälineitä ja tietopohjaa sekä lisäämällä jäsenvaltioiden sitoutumista vertaisarvioinnin, kokemusten vaihdon ja kaikkien asiaan liittyvien toimijoiden aktivoimisen avulla. Vahvistaminen toteutetaan lähinnä siten, että omaksutaan asteittain, jäsenvaltioiden kanssa sopien, eräitä Lissabonin strategian mukaisesti sovellettuja menestyksekkäitä menetelmiä. Tämä lähestymistapa on toissijaisuusperiaatteen sekä sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän vapaaehtoisluonteen mukainen, ja sillä kannustetaan kansallisten toimintatapojen analyysiä ja määrittelyä. Samanaikaisesti sillä parannetaan EU:n sosiaalisen ulottuvuuden tehokkuutta ja näkyvyyttä Lissabonin strategian

¹ Tarkemmat tiedot ovat vaikutusarvioinnissa.

olennaisena osana ja vahvistetaan talous-, työllisyys- ja sosiaalipoliittista yhdentymistä Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2008 edellyttämällä tavalla.

2. SOSIAALISTA SUOJELUA JA SOSIAALISTA OSALLISUUTTA KOSKEVAN AVOIMEN KOORDINOINTIMENETELMÄN KEHITYS JA TÄRKEIMMÄT SAAVUTUKSET

Yleinen suhtautuminen sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimeen koordinaatiomenetelmään jäsenvaltioissa ja sidosryhmien keskuudessa on laajalti myönteinen. Menetelmä tunnustetaan välineeksi, jolla edistetään sosiaalialan kehitystä ja uudistetaan Euroopan hallintotapaa². Menetelmällä on edistetty uudistuksia, luotu halua tehdä yhteistyötä ja vaihtaa kokemuksia, jotta löydetään parhaat ratkaisut sosiaalialan edistämiseksi tarvitsematta määritellä ”pienintä yhteistä nimittäjää”. Menetelmän poliittisia vaikutuksia ja sen mukaisten työtapojen tehokkuutta on seurattu jatkuvasti Sosiaalisen suojelun komiteassa kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien ja työmarkkinaosapuolten kanssa käytävän vuoropuhelun sekä puolueettomien asiantuntijoiden toimittamien säännöllisten katsausten muodossa.

Sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avointa koordinointimenetelmää on perusteellisesti uudistettu sen jälkeen kun se käynnistettiin vuonna 2000. **Kolme erillistä koordinointiprosessia** (sosiaalinen osallisuus, riittävät ja kestävät eläkkeet sekä korkeatasoinen ja kestävä terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito) sulautettiin vuonna 2005 sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden avoimeen koordinointimenetelmään³. Eurooppa-neuvosto asetti ja ajantasaisti **yhteiset tavoitteet** ja vahvisti ne kevätkokouksessaan 2008 (ks. liite 1). Sosiaalisen suojelun komitea on hyväksynyt indikaattorit, jotka ovat sekä laaja-alaisia että erityisiä, jotta kyseisillä kolmella toiminta-alalla pystytään seuraamaan edistymistä yhteisesti asetettuihin tavoitteisiin (ks. liite 2).

Lisäksi prosessi rakennettiin **kolmivuotisjaksoksi, jossa raportointia on yksinkertaistettu. Jäsenvaltiot esittävät** ensimmäisenä vuonna kansalliset strategiaraporttinsa, jotka kootaan neuvoston ja komission yhteiseksi raportiksi sosiaalisesta suojelusta ja sosiaalisesta osallisuudesta. Tämä ”yhteinen raportti” sisältää erilliset maakohtaiset katsaukset, joissa korostetaan ensisijaisia aiheita ja kansallisia haasteita. Välivuosina, joista ei raportoida, keskitytään ensisijaisten aiheiden syväanalyysiin ja kokemusten vaihtoon.

Sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinointimenetelmän selkeyttäminen on siirtänyt painopistettä politiikan täytäntöönpanoon ja myönteiseen yhteisvaikutukseen uudistetun Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategian kanssa. Vuoden 2006 kansalliset raportit olivat strategisempia, ja niissä keskityttiin rajoitettuun valikoimaan prioriteetteja ja johdonmukaisia toimintatapoja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuoden 2007 yhteisessä raportissa päätellään, että yhteisten sosiaalisten tavoitteiden yhteinen kokonaisvaltainen tarkastelu auttaa johdonmukaistamaan ja tehostamaan harjoitettavaa politiikkaa. Lisäksi uuden jakson aikana onnistuttiin **syventämään analyysiä ja keskityttiin tärkeimpiä prioriteetteja koskevaan tietojen ja kokemusten vaihtoon**. Vuoden 2008 yhteisessä raportissa keskitytään lasten köyhyyteen, terveydenhuollon saatavuuteen,

² Vaikutusarvioinnissa selostetaan laajasti huomiota sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimesta koordinointimenetelmästä käytävää tieteellistä ja julkista keskustelua.

³ Yhteistyöllä parempiin tuloksiin: uudet puitteet sosiaalista suojelua ja osallisuutta koskevan politiikan avointa koordinointia varten Euroopan unionissa, KOM(2005) 706 lopullinen.

pitkäaikaishoidon tarpeen kasvuun, työiän pidentämiseen ja yksityisiin eläkejärjestelyihin, ja se vahvistaa uuden lähestymistavan monipuolisuuden.

3. TARVE VAHVISTAA SOSIAALISEN SUOJELUN JA SOSIAALISEN OSALLISUUDEN AVOINTA KOORDINOINTIMENETELMÄÄ

Sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimesta koordinoointimenetelmästä saadut myönteiset kokemukset eivät poista menetelmän vahvistamisen välttämättömyyttä varsinkaan asetettujen yhteisten tavoitteiden toteutumisen tehostamiseksi ja yhteisesti hyväksytyjen indikaattorien käytön parantamiseksi. Huolimatta Eurooppa-neuvoston vuonna 2000 hyväksymästä sitoumuksesta ”merkittävästi edistää köyhyyden poistamista” unionissa ei ole havaittavissa merkkejä köyhien osuuden yleisestä supistumisesta. EU:n kansalaisista 16 prosenttia (78 miljoonaa) on alttiina köyhyydelle. Lasten keskuudessa riski on jopa suurempi: 19 prosenttia. Eläkeuudistuksilla ei ole poistettu riskiä tulevien sukupolvien eläkkeiden riittämättömyydestä, ja terveydellinen eriarvoisuus (lyhyempi elinikä ja huonompi terveydentila heikommassa asemassa olevien ryhmissä) jatkuu.

Ratkaisujen löytäminen näihin ongelmiin on toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ensisijaisesti kansallisten viranomaisten vastuulla. Tulokset osoittavat, että sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoin koordinoointimenetelmä on kannustanut uudistuksiin jäsenvaltioissa. Jos jäljempänä esitettyä lähestymistapaa noudatetaan, menetelmä voi vaikuttaa vieläkin tehokkaammin.

3.1. Poliittisen sitoumuksen ja näkyvyyden vahvistaminen

Lissabonin strategian toimintamalli

Uudistettu **Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategia**, jossa tähdennetään täytäntöönpanoa ja uudenlaisia hallinnollisia järjestelyitä jäsenvaltioiden, komission, ministerineuvoston ja Euroopan parlamentin kumppanuuden muodossa, tarjoaa samalla kertaa mallin ja keskeisen lähtökohdan sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimen koordinoointimenetelmän vahvistamiselle. Lissabonin strategian onnistuminen talouden ja työllisyyden aloilla viiden viime vuoden aikana osoittaa, että luja poliittinen sitoutuminen korkeimmalla tasolla sekä koordinoituneet uudistustoimet ja vertaisarviointi voivat tuottaa konkreettisia ja näkyviä tuloksia.

Yksi kasvu- ja työllisyysstrategian vahvuuksista on, että se perustuu läheiseen kumppanuuteen ja sitä ohjaavat yhteisesti hyväksytyt poliittiset tavoitteet. Samanaikaisesti sen pitkälle kehitettyä menetelmäkehystä täydennetään yhdistelmällä, johon kuuluu valikoima indikaattoreita ja määrällisiä tavoitteita, mikä lisää politiikkojen seurannan tehokkuutta, avoimuutta ja uskottavuutta. Tältä pohjalta komissio seuraa järjestelmällisesti kunkin maan edistymistä ja tekee maakohtaisia suosituksia ja/tai ehdottaa tarkasteltavia kohteita. Kyseisten ehdotusten pohjalta jäsenvaltioilla on mahdollisuus Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa päästä yhteisymmärrykseen siitä, mitä politiikkoja on paras soveltaa Euroopan tasolla ja kansallisesti. Lisäksi helposti ymmärrettävien tavoitteiden korostaminen helpottaa prosessin ymmärtämistä ja yleisön valveuttamista sen suhteen.

Vuonna 2005 annetussa komission tiedonannossa sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimesta koordinoointimenetelmästä korostettiin kyseisen menetelmän ja Lissabonin strategian välillä vallitsevan vuorovaikutuksen merkitystä seuraavasti: ”Avoimen koordinoointimenetelmän olisi toimittava rinnakkain ja tiiviissä vuorovaikutuksessa uudistetun Lissabonin strategian kanssa: sillä edistetään kasvua ja työllisyyttä koskevia tavoitteita ja

Lissabonin ohjelmalla taas puolestaan edistetään sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevia tavoitteita.” Kasvun voimistuminen ja työpaikkojen lisääntyminen eivät vielä sinänsä ole riittäneet tuottamaan toivottuja tuloksia köyhyyden vähentämisessä ja heikoimmassa asemassa olevien tilanteen parantamisessa. Tämän vuoksi Eurooppa-neuvosto vahvisti jälleen maaliskuussa 2008 ”EU:n sosiaalisen ulottuvuuden merkityksen Lissabonin strategian olennaisena osana” ja korosti tarvetta jatkaa talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikkojen yhdistämistä⁴.

Näin ollen lienee johdonmukaista, että sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimessa koordinoitimenetelmässä otetaan vähitellen käyttöön eräitä uudistetussa Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategiassa sovellettuja menetelmiä ja lähestymistapoja. Näin vahvistettaisiin koordinoitimenetelmän tehokkuutta. Edelleen siten tehostettaisiin yhteisiin sosiaalisiin tavoitteisiin tähtäävien kansallisten politiikkojen toteuttamista sekä lisättäisiin sitoutumista ja näkyvyyttä. Tuloksena olisi merkittävämpi panostus Lissabonin strategiaan Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti, ja siten saavutettaisiin paras mahdollinen vuorovaikutus työllisyyden, kasvun ja sosiaalipolitiikan välillä. Lähestymistapa olisi samalla täysin toissijaisuusperiaatteen ja avoimen koordinoitimenetelmän vapaaehtoisluonteen mukainen. Asia on selvästi havaittavissa muilla avoimen koordinoitimenetelmän aloilla (esimerkiksi koulutuksessa ja työllisyydessä), joille on asetettu yhteisön tavoitteita kuten esimerkiksi tietyn työllisyystason, koulunkäynnin keskeyttämisen ja elinikäisen oppimisen osalta ja siten kohotettu oleellisesti Lissabonin strategian dynamiikkaa.

Tavoitteiden asettaminen

Jäsenvaltiot ovat jo sopineet joukosta indikaattoreita sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden alalla (ks. liite 2), ja ne muodostavat kyllin vankan pohjan määrällisten tavoitteiden asettamiselle. Näin on erityisesti pyritäessä toteuttamaan toimia, jotka ”merkittävästi edistävät **köyhyyden poistamista**”. Tästä Eurooppa-neuvoston vuonna 2000 hyväksymästä sitoumuksesta huolimatta on vielä paljon tehtävää. Uusilla tavoitteilla voitaisiin luoda uutta dynamiikkaa. Tavoitteeksi tulisi asettaa köyhyyden yleisen vähentämisen lisäksi sen erityismuotojen torjunta. Esimerkiksi lasten keskuudessa köyhyys on yleisesti kolme prosenttiyksikköä suurempi (19 %) kuin koko väestössä (16 %). Eräissä maissa joka neljäs lapsi on köyhä. Aktiivisesta työväestöstä köyhiä on 8 prosenttia, ja luku on kasvussa. Erityismuotoihin kuuluu myös jatkuva, pitkäaikainen köyhyys, josta on piakkoin saatavissa luotettavia indikaattoreita, sekä ikä-ihmisten (65 vuotta täyttäneiden) köyhyys, mikä on samalla indikaattori eläkejärjestelmien riittävydestä.

Koska tulevien eläkkeiden riittävyttä on tarpeen seurata tarkoin, **eläkejärjestelmien uudistamistavoite** olisi otettava huomioon niin julkisen kuin yksityisen sektorin eläkkeiden perusteella maksettavan tulon vähimmäistasoa arvioitaessa. **Terveystenhuollon ja pitkäaikaishoidon** tavoitteiden toteutumista voitaisiin edistää terveys- ja sosiaalihuollon saatavuutta ja laatua koskevin tavoittein. Lisäksi voitaisiin asettaa terveydentilaa koskevia tavoitteita, esimerkiksi eliniänodotteen pidentämistavoite (jäsenvaltioiden kesken on eroa miehillä jopa 13 vuotta, naisilla 7 vuotta) ja terveen eliniän tavoite, sekä lapsikuolleisuuden vähentäminen (kuolleisuus on eräissä jäsenvaltioissa yhä noin 10 promillea elävinä

⁴ Marraskuussa 2007 julkaistussa yhtenäismarkkinakatsauksessa niin ikään suositeltiin vastaavaa yhtenäistettyä lähestymistapaa ja korostettiin, että markkinoiden avautuminen ja sosiaaliset uudistukset voivat tapahtua ja niiden on tapahduttava keskinäisessä yhteydessä. Katso: 2000-luvun Euroopan yhtenäismarkkinat. KOM(2007) 724 lopullinen, 20.11.2007.

syntyneistä lapsista). Terveystila on keskeinen tekijä aktiivisessa osallistumisessa työmarkkinoille, ammatillisen elämän pidentämisessä ja köyhyyden vähentämisessä.

Nämä määrälliset tavoitteet, jotka perustuvat yhteisesti hyväksyttyihin, vankoin analyysivälinein asetettuihin indikaattoreihin, auttavat jäsenvaltioita lunastamaan sitoumuksensa ja työskentelemään konkreettisemmin yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Jotta jäsenvaltioiden moninaisuus, kunkin ominaislaatuinen kansallinen tilanne ja erilaiset lähtökohdat tulisivat otetuksi huomioon, niiden tulisi **määritellä kansalliset tavoitteensa**.

Kansalliset tavoitteet voisivat liittyä **eriteltyyn reittikartoitukseen**, joka antaisi samankaltaisessa ongelmatilanteessa oleville maille mahdollisuuden tehdä ryhmänä yhteistyötä. Menetelmää sovelletaan jo Lissabonin strategian mukaiseen joustoturvaan, ja se oli tietyssä määrin käytössä lasten köyhyyttä koskevaa temaattista analyysiä laadittaessa vuonna 2007. Tähän mennessä saadut, joskin vielä rajalliset kokemukset antavat aiheen olettaa, että kyseessä on hyvä perusta yksilöllisemmälle poliittiselle analyysille ja neuvonnalle ja että yksittäiset jäsenvaltiot voidaan menetelmän avulla todella saada mukaan yhteisten tavoitteiden toteuttamiseen. Komissio tutkii sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinaatiomenetelmän yhteydessä edellä mainitun reittikartoituksen sekä muiden yhteisten periaatteiden kehittämistä joustoturvasta tekemiensä ehdotusten mukaisesti, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi joulukuussa 2007.

Komission suositukset

Sosiaalisen suojelun komiteassa on keskusteltu laajasti sosiaaliseen suojeluun ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimeen koordinoitimenetelmään liittyviä aiheita voitaisiin edelleen vahvistaa kirjaamalla näkökantojen lähentyminen aina kun sellaista tapahtuu. Komissio edistää asiaa osaltaan tarvittaessa perustamissopimuksen 211 artiklaan perustuvien **suositusten** ja asettamalla **yhteisiä periaatteita** siten luoden pohjaa seurannalle ja vertaisarviointille. Toisten toimielinten poliittinen tuki antaa tällaisille yhteisille periaatteille pontta ja näkyvyyttä. Komissio pyrkii kehittämään tätä lähestymistapaa vaiheittain, aktiivista osallisuutta koskevasta suosituksesta saatavien kokemusten perusteella. Suositus on tarkoitettu esittämään lokakuussa 2008 neuvoston päätelmien ja Euroopan parlamentin päätöslauselman pohjaksi.

Raportoinnin, tiedotuksen ja tulosten tunnetuksi tekemisen tehostaminen

Edellä esitetyn lähestymistavan pohjalta **komissio kehittää kykyään arvioida ja seurata tapahtuvaa edistystä** sekä EU:n tasolla että kansallisesti. Seurannan vahvistamisen tulisi näkyä sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevassa neuvoston ja komission yhteisessä kausiraportissa, joka on pohjana työllisyys- ja sosiaaliasioiden neuvoston esitykselle kevään Eurooppa-neuvostolle. Euroopan parlamentille tiedotetaan asiasta säännöllisesti. Lisäksi komissio esittää perustamissopimuksen 143 artiklan perusteella vuosittain laadittavan *Social Situation Report* -asiakirjan pohjalta toisille toimielimille oman arvionsa kulloinkin vallitsevista suuntauksista ja edistymisestä kohti yhteisiä tavoitteita pyrkien siten laajentamaan ja rikastuttamaan poliittista keskustelua. Jäsenvaltioita puolestaan pyydetään jatkossakin selvittämään joka kolmas vuosi sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän puitteissa saavutettua edistystä yhdenmukaisella tavalla Lissabonin strategian tulevaisuudesta myöhemmin käytävien keskustelujen pohjalta.

Tuloksista **tiedottamista** ja niiden **levittämistä** tehostetaan jatkuvasti kehittämällä tavoitteellista tiedotusstrategiaa ja käyttäen kaikkia PROGRESS-ohjelman tarjoamia mahdollisuuksia. Kyseessä on olennainen osa sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden

avointa koordinoitimenetelmää, ja sen tarkoituksena on tiedon jakaminen, ”myönteisen kilpailuhengen” innostaminen osapuolten kesken sekä jatkuva aktiivisuus ja sitoumus. Erityisesti komissio tehostaa sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän tuloksista tiedottamista laajalti käyttökelpoisella, ymmärrettävällä ja hyödyllisellä tavalla. Sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden uudistettu Internet-sivusto⁵ on tässä mielessä tärkeä väline.

3.2. Myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen EU:n muiden politiikkojen kanssa

Valtavirtaistaminen

Kuten komissio tähdensi tiedonannossaan kokonaisvaltaisesta ja monialaisesta uudistetusta sosiaalisesta toimintaohjelmasta, yleisesti katsotaan, että **sosiaalipoliittiset näkökohdat on sisällytettävä kaikkiin EU:n politiikkoihin** (esim. kilpailu-, sisämarkkina-, talous-, terveys-, maahanmuutto-, kauppa- ja maatalouspolitiikkoihin). Työtään jatkaen komissio pyrkii tuottamaan vankkoja vaikutusanalyyskejä jokaisesta uudesta poliittisesta aloitteesta ja kiinnittämään tässä yhteydessä erityishuomiota **sosiaalisiin vaikutuksiin**. Sosiaalisen suojelun komitea on kiinnittänyt kasvavaa huomiota sosiaalisten tavoitteiden valtavirtaistamiseen tukeutuen myös EU:n jo hankkimaan erityiskokemukseen sukupuolten tasa-arvoon liittyvien kysymysten valtavirtaistamisessa⁶. Komissio jatkaa työtään sosiaalisen suojelun komitean kanssa yhteisen vaikutusanalyysikapasiteetin vahvistamiseksi

Vaakakoordinointi

Sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimesta koordinoitimenetelmästä on yhä enemmän kehittynyt viitekohta suurelle joukolle sosiaalisia kysymyksiä, jotka ovat jäsenvaltioiden tärkeysjärjestyksessä ensisijaisia ja koskettavat laajalti monia politiikan aloja, esimerkiksi maahanmuuton sosiaalisia vaikutuksia, etnisten tai epäsuotuisassa asemassa olevien vähemmistöjen, myös romanien sosiaalista osallisuutta, köyhyyttä maaseutualueilla, vammaisten pitkäaikaishoitoa ja sosiaalista osallisuutta, ilmastonmuutoksen sosiaalisia vaikutuksia, ympäristön pilaantumista ja energian hinnan muutoksia, koulutuksen esteitä sekä eriarvoisuutta pääsyssä täydennyskoulutukseen ja osallistumisessa elinikäiseen oppimiseen, rahoitusalan koulutusta ja perusrahoituspalveluiden käyttöä, digitaalista kuilua ja sosiaalista syrjäytymistä sekä aktiivista ikääntymistä ja sukupolvien välistä solidaarisuutta.

Sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän ulottaminen monialaisiin kysymyksiin on selvästi kasvattanut sen merkityksellisyyttä ja tehoa sekä viitoittanut tietä parempaan vaakakoordinointiin. Hedelmällinen yhteistyö, joka vallitsee sosiaalisen suojelun komitean ja muiden asiaankuuluvien komiteoiden, myös työllisyyskomitean ja talouspoliittisen komitean, kesken, on jo vakiintunut, ja sitä tulisi edelleen vahvistaa. Sama koskee yhteisvaikutusten kehittämisprosessia asiaan läheisesti liittyvien toimialojen kuten koulutusalan sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimen koordinoitimenetelmän, EU:n terveysstrategian⁷ ja maahanmuuttajien kotouttamisen eurooppalaisen toimintaohjelman kanssa. Komissio tutkii edelleen, millä tavoin **sosiaalisen suojelun komitean ja muiden komiteoiden** ja korkean tason ryhmien **välistä koordinointia** voidaan **vahvistaa**. Komissio varmistaa myös, että sen oma sosiaalisen

⁵ http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/social_protection_en.htm

⁶ EU:n perustamissopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että EU poistaa eriarvoisuutta ja edistää naisten ja miesten tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan.

⁷ Lissabonin strategiaan kuuluva terveen eliniän indikaattori on esimerkki sosiaalisten ja taloudellisten ulottuvuuksien liittymisestä parempaan terveyteen.

suojelun ja sosiaalisen osallisuuden valtavirtaistamista käsittelevä pysyvä yksiköiden välinen työryhmä toimii tehokkaasti.

3.3. Analyysivälineiden vahvistaminen

PROGRESS-ohjelmasta tuetaan **tilastokapasiteetin ja tietojen keruun** tehostamista erityisesti aloilla, joilta vertailukelpoista tietoa ei saada tai se on riittämätöntä. Esimerkiksi nykyisiä EU:n laajuisia selvityksiä on tarkistettava, jotta ne kattavat paremmin aineellisen puutteen (digitaalinen syrjäytyminen mukaan luettuna), kotitalouksien varallisuuden, maahanmuuttajien tilanteen ja työstä eläkkeelle siirtymisen. Siten päästään keräämään tietoa eliniän odotteesta suhteessa sosiaalis-taloudelliseen asemaan ja voidaan parantaa sukupuolittain jaotellun tiedon saatavuutta ja analyysiä.

PROGRESS-ohjelmasta tuetaan myös terveys-, ikääntymis- ja eläkkeellejäämistutkimusta, uutta Euroopan kotitaloustutkimusta sekä erityiskysymysten syväanalyysiä siten auttaen jäsenvaltioita tehostamaan politiikkojaan erityisen hankalilla aloilla. **Tiedeyhteisön sitoutumisen vahvistaminen ja yhteyksien lujittaminen muihin meneillään oleviin tutkimushankkeisiin** komission ja kansainvälisten organisaatioiden piirissä on omiaan edelleen edistämään tietoon ja tosiasioihin perustuvia toimintalinjoja.

3.4. Vertaisarviointeihin, kokemusten vaihtoon ja kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden osallistumiseen perustuva suurempi vastuullisuus

Vertaisarvioinnit

Vertaisarvioinnit ovat osoittautuneet hyödyllisiksi ja hedelmällisiksi kokemusten vaihdon tehostamisen kannalta. Niiden käyttöä tulisi laajentaa sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden avoimessa koordinoitimenetelmässä, ja käytön tulisi olla strategisempaa. Oheistiedon parantaminen, analyysiperustan vahvistaminen ja tulosten levittämisen laajentaminen auttaisi hyvien käytänteiden kartoittamista ja helpottaisi politiikan siirtoa. Paikallis- ja aluetason virkamiesten tehokkaampi osallistuminen vertaisarviointeihin on niin ikään tärkeää. Komissio selvittää yhdessä sosiaalisen suojelun komitean kanssa, millä tavoin vertaisarviointimenettelyitä voitaisiin kehittää vuoden 2009 kierroksella.

Kokemusten vaihdon uusia välineitä

PROGRESS-ohjelmasta tuetaan **vastavuoroisen oppimisen uusien välineiden** testaamista ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa, esimerkiksi hankkeita, joiden tarkoituksena on asiantuntemuksen määräaikainen yhteiskäyttö ja vaihto jäsenvaltioiden kesken, strategisen suunnittelun opiskelu, valtavirtaistaminen, koordinointi, sidosryhmien aktivoiminen sekä seuranta ja arviointi sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinoitimenetelmän yhteydessä. PROGRESS-ohjelmalla voidaan myös edistää ”sosiaalista kokeilua” keinona testata innovatiivisia ideoita ennen niiden sisällyttämistä laaja-alaisiin sosiaaliohjelmiin, kun on kyse esimerkiksi vähimmäistulosta, perhe-etuuksista tai pitkäaikaishoidosta. Ohjelmasta tuetaan sosiaalisten kokeiluhankkeiden tutkimusta, levittämistä ja arviointia.

Kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden osallistuminen

Alue- ja paikallisviranomaiset tulisi saada paremmin mukaan sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevaan EU:n prosessiin. Nykyisin niiden mukaantulo on vähäistä useimmissa jäsenvaltioissa. Useat maat ovat huomattavasti edistyneet kansalaisyhteiskunnan

ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien saamisessa mukaan politiikan suunnitteluvaiheeseen, mutta osallistuminen jatkuu harvoin toteuttamisvaiheeseen. Kokemus osoittaa, että asiaankuuluvien toimijoiden koordinointi ja osallistuminen läpi koko poliittisen käsittelyn on tehokkaan toteuttamisen edellytys. Komissio ehdottaa, että hallintotapakysymykset otetaan enenevässä määrin yhteisen pohdinnan kohteeksi sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinointimenetelmän yhteydessä. Tältä pohjalta komissio on valmis kehittämään jäsenvaltioille vapaaehtoisia suuntaviivoja.

4. TIIVISTELMÄ JA PÄÄTELMÄT

Jotta sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinointimenetelmän tarjoamat mahdollisuudet voitaisiin käyttää hyväksi täysipainoisesti, tässä tiedonannossa on esitetty koko joukko aloja, joilla menetelmää voidaan parantaa, vahvistaa tai edelleen kehittää. Ehdotetuilla toimilla pyritään neljään tavoitteeseen: ensiksikin **poliittisen sitoumuksen vahvistamiseen ja prosessin näkyvyyteen**, toiseksi **myönteisen vuorovaikutuksen vahvistamiseen EU:n muiden politiikkojen kanssa**, kolmanneksi **prosessia tukevien analyysivälineiden vahvistamiseen** tavoitteena määrällisten tavoitteiden määrittely ja pyrkiminen ilmeisiin tosiasioihin perustuvaan poliittiseen suunnitteluun sekä neljänneksi **jäsenvaltioiden vastuullisuuden lisäämiseen tehostamalla täytäntöönpanoa ja kokemusten vaihtoa**.

Eräät toimet ovat vain nykyisten toimintatapojen vahvistamista. Toiset, etenkin tavoitteiden asettelu, edellyttävät perusteellisempia muutoksia sekä konsensukseen pääsyä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kesken. Tämän vuoksi komissio pyrkii etenemään vaiheittain, jaksotuksesta ja ensisijaisuuksista jäsenvaltioiden ja muiden tärkeimpien sidosryhmien kanssa keskustellen.

Vahvistettu avoin koordinointimenetelmä sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden alalla tarjoaa merkittävän panoksen uudistetun sosiaalisen toimintaohjelman täytäntöönpanoon ja tukee kyseistä uudistettua sitoumusta sosiaaliseen Eurooppaan.

SOSIAALISTA SUOJELUA JA SOSIAALISTA OSALLISUUTTA KOSKEVAN

AVOIMEN KOORDINOINTIMENETELMÄN TAVOITTEET

Sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta koskevan avoimen koordinointimenetelmän laaja-alaiset tavoitteet ovat seuraavat:

- a) sosiaalinen yhteenkuuluvuus, miesten ja naisten tasa-arvo ja kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet riittävien, avointen, rahoitukseltaan kestävien, sopeutumiskykyisten ja tehokkaiden sosiaalisen suojelun järjestelmien ja sosiaalista osallisuutta koskevan politiikan kautta
- b) tehokas keskinäinen vuorovaikutus talouskasvun vauhdittamista, työpaikkojen lisäämistä ja parantamista sekä sosiaalisen osallisuuden kasvattamista koskevien Lissabonin tavoitteiden ja EU:n kestävän kehityksen strategian välillä
- c) hyvä hallintotapa, avoimuus ja sidosryhmien osallistuminen politiikan suunnitteluun, täytäntöönpanoon ja seurantaan.

Eri toiminta-aloilla sovelletaan seuraavia tavoitteita:

Ratkaiseva panos köyhyyden ja syrjäytymisen poistamiseksi:

- d) yhteiskunnan toimintaan osallistumiseksi tarvittavien perusresurssien, oikeuksien ja sosiaalipalveluiden saatavuus kaikille, syrjäytymisen ehkäisy ja hoito sekä kaikenlaisen syrjäytymiseen johtavan syrjinnän torjunta
- e) kaikkien aktiivinen sosiaalinen osallisuus edistämällä osallistumista työmarkkinoille ja torjumalla köyhyyttä ja syrjäytymistä
- f) sen varmistaminen, että sosiaalista osallisuutta koskevat toimet on hyvin koordinoitu ja niissä ovat mukana julkisen sektorin kaikki tasot ja asiaan liittyviä tahot, myös köyhyydestä kärsivät ihmiset, ja että ne ovat tehokkaita ja toimivia ja ne otetaan huomioon kaikessa asiaan liittyvässä politiikassa, myös talous- ja budjettipolitiikassa, koulutuspolitiikassa sekä rakennerahastojen (erityisesti Euroopan sosiaalirahaston) ohjelmissa.

Riittävät ja kestävät eläkkeet varmistamalla seuraavaa:

- g) kaikille sukupolvien välisen ja sisäisen solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden mukaisesti riittävä eläketulo ja sellaiset eläkkeet, jotka mahdollistavat kohtuullisessa määrin kunkin saavuttaman elintason säilymisen eläkkeellejäännin jälkeen
- h) julkisten ja yksityisten eläkejärjestelmien rahoituksen kestävyys unohtamatta julkisen talouden paineita ja väestöjen vanhenemista sekä kolmivaiheinen strategia pyrittäessä lieventämään väestön ikääntymisen vaikutuksia julkiseen talouteen, erityisesti seuraavasti: tukemalla työssäolon pidentämistä ja aktiivista ikääntymistä, takaamalla asianmukainen ja oikeudenmukainen eläkemaksujen ja -etuuksien tasapaino sekä edistämällä rahastoitujen ja yksityisten järjestelmien kohtuuhintaisuutta ja turvallisuutta
- i) eläkejärjestelmien ymmärrettävyys ja se, että ne on mukautettu naisten ja miesten tarpeiden ja toiveiden sekä nykyaikaisen yhteiskunnan, väestön ikääntymisen ja

rakennemuutosten vaatimusten mukaan, että ihmiset saavat tarvitsemansa tiedot suunnitellakseen eläkkeellejääntiään ja että uudistukset tehdään mahdollisimman laajan yhteisymmärryksen perusteella.

Taataan korkeatasoisen ja rahoitukseltaan kestävän terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuus seuraavin toimenpitein:

- j) Huolehditaan asianmukaisen terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuudesta kaikille ja varmistetaan, että hoitotarve ei johda köyhyyteen eikä taloudelliseen riippuvuuteen. Puututaan eriarvoisuuksiin hoidon saannissa ja terveystilanteessa.
- k) Edistetään terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon laatua ja mukautetaan hoito, kehittämällä myös ennaltaehkäisevää hoitoa, yhteiskunnan ja ihmisten muuttuvien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti erityisesti laatimalla laatustandardit, joissa tulevat esiin parhaat kansainväliset toimintatavat, ja vahvistamalla terveydenhuoltoalan ammattilaisten sekä potilaiden ja hoidon saajien vastuullisuutta.
- l) Varmistetaan riittävän ja korkeatasoisen terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon säilyminen kohtuuhintaisena ja rahoitukseltaan kestävänä edistämällä resurssien järkevää käyttöä erityisesti hyödyntämällä asianmukaisia kannustimia hoidon käyttäjille ja tarjoajille, hyvää hallintotapaa sekä koordinoitua hoitojärjestelmien sekä julkisten ja yksityisten hoitolaitosten välillä. Pitkäjännitteinen kestävyys ja laatu edellyttävät terveellisten ja aktiivisten elämäntapojen edistämistä sekä hoitoalalle hyviä henkilöstöresursseja.

SOSIAALISTA SUOJELUA JA SOSIAALISTA OSALLISUUTTA KOSKEVAN AVOIMEN KOORDINOINTIMENETELMÄN LAAJA-ALAISET INDIKAATTORIT

1a - Köyhyysriski (yhteensä, lapset ja ikäihmiset) + esimerkkiraja-arvo – EU

Sellaisten henkilöiden osuus, joiden tulot ovat alle 60 prosenttia kansallisesta mediaanitulosta⁸.

1b – Köyhyysriskin suhteellinen mediaanipoikkeama – EU

Köyhyysriskiraja-arvon alle jäävien henkilöiden keskitulon ja itse raja-arvon välinen ero ilmaistuna prosentteina köyhyysriskiraja-arvosta.

1c – Köyhyysriskin pysyvyys (arvio vuodesta 2010 eteenpäin) – EU

Köyhyysriskitilanteessa kuluvana vuonna olevat ja vähintään kahtena kolmesta edellisestä vuodesta olleet henkilöt.

2 – Tulojakauman epätasaisuus (S80/S20) – EU

Väestön suurituloisimman viidenneksen kokonaistulot suhteessa pienituloisimman viidenneksen kokonaistuloihin.

3 – Terveen eliniän odote – NAT

Niiden vuosien lukumäärä, jotka henkilö voi toivoa vielä saavansa elää terveenä (esteettömänä) hoitamaan jokapäiväisen elämän toimintoja). Tulkitaan eliniänodotteen rinnalla.

4 – Pelkän oppivelvollisuuskoulun suorittaneet – EU

Sellaisten 18–24-vuotiaiden osuus, joilla on vain ylemmän perusasteen koulutus ja jotka eivät ole saaneet mitään yleissivistävää tai ammatillista koulutusta neljänä selvitystä edeltäneenä viikkona.

5 – Työttömissä kotitalouksissa elävät – EU

Sellaisissa kotitalouksissa elävien aikuisten (18–59-vuotiaiden, opiskelijoita lukuun ottamatta) ja lasten osuus, joissa kenelläkään ei ole työtä.

6 – Julkisten sosiaalimenojen ennustettu kokonaismäärä – NAT

Julkisten sosiaalimenojen kokonaismäärää koskevat ikäsidonnaiset ennusteet (eläkkeet, terveydenhoito, pitkäaikaishoito, koulutus ja työttömyysavustukset), nykyinen taso ja arvioitu kehitys suhteessa BKT:hen.

7a – Ikäihmisten suhteellinen keskitulo – EU

65 vuotta täyttäneiden keskitulot suhteessa 0–64-vuotiaiden keskituloihin.

7b – Kokonaistaloudellinen korvausaste – EU

65–74-vuotiaiden keskimääräisen vanhuuseläkkeen suhde 50–59-vuotiaiden henkilökohtaiseen keskituloon muita sosiaalietuuksia huomioon ottamatta.

8 – Sairaanhoidon saannin tyydyttämätön tarve asianomaisen oman ilmoituksen mukaan – NAT + Terveystalouden palvelujen käyttö – NAT

”Taloudellisten esteiden”, ”odotusaikojen” tai ”liian pitkien matkojen” vuoksi tyydyttämättömän sairaanhoidon kokonaistarve asianomaisen oman ilmoituksen mukaan tuloviidenneksittäin.

⁸

Ellei toisin mainita, luettelon köyhyysindikaattorit viittaavat kotitalouksien käytettävissä olevaan tasoitettuun tuloon, jonka katsotaan sisältävän kotitalouden kaikki käytettävissä olevat tulot (sosiaalietuudet ja verot huomioon otettuina) kotitalouden koon ja koostumuksen perusteella mukautettuna. Indikaattorien luettelo on seuraavalla Internet-sivustolla:
http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/common_indicators_en.htm

Analysoidaan rinnan yleis- tai erikoislääkärillä käyntien lukumäärän kanssa 12 viime kuukauden aikana.

9 – Köyhyysriskin osuus tiettynä ajankohtana – EU

Sellaisten henkilöiden osuus, joiden tulot jäävät köyhyysriskiraja -arvon alle tulovuoden 2004 mukaan laskettuina ja vuosi-inflaation mukaan tarkistettuina.

10 - Ikääntyvien työntekijöiden työllisyysaste – EU

Työssäkäyvien osuus ikäryhmissä 55–59- ja 60–64-vuotiaat.

11 – Työssäkäyvien köyhyysriski – EU

Työssäkäyviksi katsotut, köyhyysriskin alaiset henkilöt.

12 - Työvoimaosuus – EU

Työssäkäyvien ja työttömien osuus työikäisen väestön (15–64-vuotiaat) kokonaismäärästä.

13 – Alueelliset erot – työllisyysasteiden vaihtelukerroin – NAT

Alueellisten työllisyysasteiden keskihajonta jaettuna painotetulla kansallisella keskiarvolla.

14 – Asukaskohtainen terveydenhoitokustannusten määrä – NAT

Asukaskohtainen terveydenhoitokustannusten määrä ostovoimapariteetilla painotettuna.